

מדינת ישראל
משרדו הממשלה

משרד

ג' 5/13

מס' 412

אלג קפאן
תיק מס' 275/96

עצה לביטחון ארץ ישראל

תיק מס' ג' 5/13

מחלקה

שם תיק: ועדת כהן-קדמי בענין ילדי תימן - עד
שהוזמן ע"י הוועדה -מאסה קפלן 275/96 -

מזהה פיוז: ג-9713/13

מזהה פריט: 000lyj5

כתובת: 2-109-3-6-1

תאריך הדפסה: 05/07/2016

ועדת חקירה ממשלתית
העלום של ילדים ע"י תימן

275/96

19   אגודת קהילת
          מחלקת המנהל
          56516   סג'ר

4/7/96   יום ראשון
          11:30   שעה

י.ד.

275/96

למה לא ואלה הן הדיקות שלם זהו

כבר נתן זה שנת מתכנתת אפרת לך
גמול, הזל היות ואת כל התקנות ואת כותבת אצלם
זיכר, מקרה אני שם אתן ואלוהי ממשי. כן. אתן
זכאי. קוואלר את מכתבי - כן. אתן לך צינור אפרת
א כל התכנות דבר מכתב, אכל אתה אפרת.

הוגות לא, אתן מתישה את. מעט האליה כן
אם כן, הנוף דתג השקעות. אתן דנין צדקת דנין
האליה אמארה תפקיד משנה יש ל. מארה של ילדים
מאז נחמדים ואתן אופנת אורגם מאז. הם ילדים כל

כך ארזים שטארת וכלשו לאמא הרה מהם יאשימה
דארת ארזים. אלהים לעזאי את אפני ארז, אונק רזים
זינבים ומקדמים את הכל דארה דה. אפרת הפאדים הקשים
דארה הם מקדמים כשק כנה, שאני אמא אפרת
טאפאדים דמאפדים ואלו דילאדים, חלבה - קכל אונק ואלזים

הנה, קולות כשק ואתן דשנים וסאלת כמס ואתן
כשמידים. זארת, הנה דברמהלה הוקרות - אהם למדת
הנה. לעדתי שיש לקבל את הכל דארה אמא אפרת
הנה כדל ה' לארה, אתן אפרת דמלים מה זה

האנשים הנלה זקלתי. כמאמני שבה סדל יתרה מיהאז
איובה - אכל הם כל כן שמים אפרת אפרת טאון
מכבידים את דדום הנה. אפרת תימן הארת אמא אפרת. נארה
כך מסנה אפרת. הנה המכיר דרה כד אפרת. אוק
מישהו דקה אפרת וזכאור דאוק אתן הונות שבה

הצטארת זם מסר ילדים ממאקתני. כשהתמנה ינה ינה
מכתור אפרת לך כנה צלמיו דנין שתי ואתן
אין ילדי. נארים.
אפרת יוסנה כדתי חולת קנה דת כ. שמה
קציה. הקנה הנה כד אפרת יתרה מדשים אפרת.
דמארה הנה אפרת קשה מאז אפרת דארה

אנוצער אהיה למחוקה למא דמחוקות (סג) מאי דיום מאח
אקציה נשאר מ יחידה מכלת דארה מוגנת ארז
מסר גזו זעם ענן מיוא מאס נחמלער יש ז עניו
מחמת גזומת שרות מסוללממ גולד צעציה ה שקולציה ט קבל
ד שניו יקר הכל למדן קציה אגות לול קציה דמיה
למדת ארזה קרוק. אנ צכסו אמאי לכס ט יחיה
קינה יני וקין קציה
מה אסטק - (מה עמק)
קציה
זנת מין
קינה סלס (אם היו כ כ נמג-יה פאר סלס
הו עש מואם דמיל).

סלס מן (סלס מו)
סלס חסן (קוצצו די ציג זינוק מה השאלה סלס
הוצו און חסן.)

אחי כן יני שאלת אלזה סלס היוו אלהית יתר הכנסיה
אלמות גזלון אקציה זונה פננתו מאס - לא. האם יתר אלה
אז שר האחיל דמחוקה - לא. יתר הילדים - לא. יתר און
לא. יתר אמק. לא. אולי יתר היוו זונה דרמאן ק

אלין. מה אילד מאס אונקי יאנחא אולי ואינחא מלי.
(מין ק יק אונק. יתר אמי אמרתי.) היוו אינה יוצה און
יתר דתה אדקוטי בנצרת דה טערה אילד זעם יתר
אמאט אויף. אר גמורה אסאם לכס קרוק. יתר חוסר שאל

משנה כשקציה גזון יתר דתה ואלמטר זמר מוז אצלער
דמיות היוו הורה דמחוקה אורי משרסרת איה תחיה
הנה אברהיהלם. צו. אסימ בעת היתר יתר יוצה
צד אכנו מנת אמוא ואלמיו. הנה יאצות אדאר אדאר

דעורה לכא ואלמו אלמטר מביצים תימנים - אדזה
ומסיוא מהי סולל אכס - תחיה יתר השלוח דמבי
אלמנה הנה.
ממ דמית שדו אלמאז אאלמנה, אדקה אילמ

"הייתי עלול להתחתן עם אחותי"

שולמית קלישר

לפני כשבעים וחמש שנה, לפני הולדתו של יצחק שמיר, נולדה שולמית קלישר. היא הייתה בתו של הרב יצחק קלישר, ראש הכולל, ובתו של הרב יצחק קלישר, ראש הכולל. היא הייתה בתו של הרב יצחק קלישר, ראש הכולל, ובתו של הרב יצחק קלישר, ראש הכולל.

לגויאל: "בקיץ נשלחנו לבית הילדים בפרדסיה. לי הייתה ריונטיה, ואחותי נשלחה יחד איתי בחצר להדבקה, למרות שהייתה בריאה. לפי העדות מצבי היה קשה, ונותרתי בחיים בזכות מסירותה של אמא. הורדים באו לבקר אותנו כל יום. כעבור מספר ימים לקחו את שנינו לרמת מרפא ברמת גן. למחרת אבא הגיע לבקר, ולא נתנו לו להיכנס. הוא הלך וחזר למחנה, אבל גם אז לא נתנו לו להיכנס."

לגויאל מספר שהשוער בבית החולים היה חייל בריגדה שהתארח אצל המשפחה בלוב כליל הסדר. זמן קצר לפני עלייתם לארץ והסכים לעזור. "הוא עלה עם אבא שלי למעלה כדי לראות אותנו, ומצאו רק אותי. אבא שאל איפה הילדה, ואז כולם ספקו כפיים ואמרו שמתה, לקחו אותה."

בין השנים '48-'54, בתקופת בה קלטת מדינת ישראל עלייה המונית, נעלמו מאות ילדי עולים מבתי הילדים והוריהם במעברות, כ- 60 אחוז מהם ילדי תימן. להורים נמסר שהילדים נפטרו, אך לא הראו להם גופה או קבר. לפי ד"ר ועדת מינקובסקי, אחת משלוש הוועדות שהוקמו לצורך חקירת העניין, הוצאו תעודות פטירה לילדים ימים רבים לפני הקבורה, במקרים רבים עד חודש ימים, ולעתים קדמו תאריכי הקבורה לתאריכי הפטירה.

המורכב בעולים חדשים, רובם יוצאי עדות המזרח, שאי ידעת השפה ומשבר אובדן השור- שים וההוצאת לא איפשרו להם להתמודד כראוי עם הממסד ועם אובדן יקיריהם. אנשי העדה התימנית היו ברובם אנשים תמימים, ותמימות זו, מתברר, הייתה בעוכריהם. מספר הילדים שנעלמו נע לפי הערכות שונות בין כמה מאות ל-1,700 (לפי ח"כ רענן כהן). המשותף לילדים שנעלמו הוא שכולם היו תינוקות יפים ובהירים, כמו אסתר דורניה לגויאל, וכמו מאשה, התינוקת כחולת העיניים של יונה חברה, אף היא מחולון.

בשנות ה-50 נפתחו 41 תיקי חקירה בתחנות המשטרה השונות ברחבי הארץ, אחרי שהורים התלוננו על היעלמות ילדים, אך ללא תוצאות. ב-'52 חיבר ישרון שיף, ראש אגף החקירות במשטרה דאז, דו"ח שעסק בפחות מעשרה מקרים, אולם כבר אז הצביע על הקשר ביניהם ועל השיטה הרו"ח לא זכה להרים. בנושא התחיל להתעורר ב-'66, כשלחלק

מהילדים שנעלמו התחילו להגיע צווי גיוס ו/או פנקסי בותרים. היו כאלה שהמשטרה הצבאית באה לחפש אותם כנפקדים. באותה שנה הוקם הוועד הציבורי למען ילדי תימן הנעדרים, גוף וולונטרי שהחל באיסוף תלונות מההורים שילדיהם נעלמו. אל חברי הוועד הצטרפו עו"ד חיים קאהן וחוקר פרטי בשם עמי וינב. הוועד הציבורי דרש מהכנסת, להקים ועדת חקירה ממלכתית, תגובת הממסד הייתה, שהבעיה קיימת רק ברמזין פרוע וחלני של מישור. בראשית ינואר '67 קרא מפכ"ל משטרת ישר-אל, פנחס קופל, לרב פקר ראובן מינקובסקי

ולפרקליט מנחם חפיה דאז, יוסף בהלול, והורה להם להקים ועדת חקירה. תוצאות חקירת ועדת מינקובסקי: מבין 342 ילדים שעל היעלמם ריזו-וה הוריהם, 316 נפטרו ונקברו, ארבעה בחיים, מהם שניים מאומצים, ו-22 נעלמו כלי להשאיר עקבות.

הוועדה לא מצאה אף אשם בטרגדיה, והיא גם לא חיפשה אשמים. ד"ר הוועדה, אנב, נעלם גם כשנתגלה בעקבות החקירה כי בתו של דוד שוקר, עולה מתימן, חיה, לא טרדה חברי הוועדה לידע את האב. רק שלוש שנים לאחר מכן, בעזרת עו"ד זרח רוזנבלום, הצפישו האב והבת

אסתר לגויאל מספר חודשים לפני היעלמותה. "בהירה עם פני בובה"

"לא חתמנו ולא ישבנו שבעה. הלכתי כל יום למשרד, ישבתי על המדרבה ובכיתי. ביום הרביעי הבינו שאני מתעקשת, אז הביאו לי 'גופה'. אבל אל תפתחי, ביקשו ממני. אמרתי לעצמי, אולי זה חתול מת. פתחתי, וגיליתי שם חבילה של סמרטוטים"

מסקנות הוועדה היו זהות למסקנות ועדת מינקובסקי. ב-4 ביולי '95 הוקמה הוועדה השלישית, זו שבפניה העיר עמוס לגויאל, שעדיין חוקרת את הפרשה. בראש הוועדה עמד שופט בית המשפט העליון ברימס יודנה כהן, וחברים בה השופטת ברימס רליה קובל ואלוף (מיל') דוד מימון. מזכיר הוועדה הוא יצחק אליצור. בפני הוועדה כ-90 תיקים, והיא יושבת בבית אגרון בירושלים. כתב המינוי של הוועדה מסמך אותה לבדוק רק את מה שקרה לילדי תימן, אך היא שומעת גם עדויות הנוגעות לילדים נעדרים אחרים, לפי בקשת המשפחות. על הקמת הוועדה החליטה הממשלה, אחרי שתוצאות החקירה של שתי הוועדות הקודמות לא השביעו את רצונם של אנשי העדה התימנית.

האם באמת מתו הילדים ונקברו, ובגלל הבלגון שהיה באותה תקופה לא התגלה רישום ממסד של הפטירה והקבורה או אולי, כפי שטענים הוריהם, היתה קנוניה של חטיפה ילדים ומסירתם לתיירים יזרים מכל העולם, לניצולי שואה חשוכי ילדים, או מכירתם בכספי ודדה פוסק, תושבת תולון, בת מאומצת להורים דוברי גרמנית, מספרת שהוריה אמרו לה כי שילטו תמורתה עשרת אלפים דולר לממסד. פויקס, שאותה, אנב, אני זוכרת מהשכונה כבת יחידה, כות עור ושונה מאוד מדוריה המאמצים, סבלה מאוד על רקע החריגות שלה. אני זוכרת גם את הורי מתלחשים בחשאי על כך שהיא מאומצת. היום נסרבת פויקס להתראיין, כי כך הרתה לה אורה משולם, אשתו של הרב עוז משולם, שהוא ואנשיו ניסו לעורר את הפרשה מחדש כשהיה נרמז להם כי היא גוועת, אלא שהם עושים זאת כדרך שאינה מצליחה לעורר סימפטיה ברעת הקהל.

בועדת מינקובסקי דובר על 342 ילדים נעדרים. ב-'85 כבר דובר על כ-500 ילדים. במחקר שערך ב-'89 טען ר"ד רב לויטן כי נעדרים כ-613 ילדים. ח"כ רענן כהן טוען כאמור ל-1,700 נעדרים. בין הנעדרים ילדים ממוצא לובי, פרסי, טוניסאי, כורדי, ואפילו בת למשפחה רומנית ששם משפחתה היה במקרה זכריה ותינוק רומני בשם אלתר קאופמן. לפני הוועדה הובאו עדויות רבות וסתרות, אך עולה מהן כי בהחלט יש בסיס לתלונותיהם של הורי הנעדרים. אביג-דור פאר, שהיה סגן מנהל המחלקה לטיפול בעולה במשרד הסעד בימיה הראשונים של המדינה, אישר כי ילדים נמסרו לאימוץ גם לתיירים מארצות הברית ומאירופה שבאו לבקר בישראל. משה נחום, ראש הפרדציה התימנית בטורונטו, קנה, אמר כי לדעתו רוב הילדים הוברחו לחו"ל.

רב פקר ארנן נבות, לשעבר ראש המחלקה לאיתור נעדרים במטה הארצי, העיד בפני הוועדה שהוא מונה כמזנו לחקור את פרשת ילדי תימן, וכי עבודתו הופסקה לאחר שמפקדיו הכשילו את מאמציו. נבות אמר שרבים מהילדים

אני יאשים

על חטיפת וגניבת ילדים אפילו אלוהים לא סולח. גם אנחנו, בני משפחות הילדים הנעדרים, לא שוכחים ולא סולחים

בראש השנה אומרים: על הטא בני ערב אני סולח. אבל על חטיפת וגניבת הילדים אפילו אלוהים לא סולח, ואלוהים לא סולח לאנשי המימסד שידעו ולא נעשו, ועל חלק מהם שדעו ועזרו, ואולי עשה זאת עבור בצע כסף. כמו חטיפת יוסף הצדיק בשעתו. בראש השנה וכיום הכיפורים אומרים על חטאים שחייבים עליהם מיתה. על חטיפת בני יעקב אני לא סולח. מדוע הרב ישראל לאו ורבנים אחרים שפניתי אליהם וביקשתי פסק הלכה שיחייב להחזיר את הילדים החטופים, סירבו רציני שמי שמחזיק ילד מהחטופים שלפחות גידלו, לו כדי שהוא יירע שההורים שלו לא זרקו אותו ולא מכרו אותו כפי שאמרו לחלק מהילדים שננטו-פז מעניין איך מרגיש ילד שחזר ליד הוריהם דוברי אידיש או גרמנית? האם ילד כזה אינו שואל את עצמו מי אני? מה אני? איך יכולים אלה להיות הוריו? מדוע אתם ילדים כזו עור לא מנסים לבדוק את עברם? המימסד האשכנזי בארץ ובחו"ל איפשר להעלים כמות כל כך גדולה של ילדים, להחביא אותם, ולדאוג להם לזהות ותשעה. למה אף אחד לא חשב שהיעלמותם של הילדים האלה, הוא אחד הדברים שישאיר את חתמו על החברה הישראלית לדורות? אם זה היה קורה היום, רוב מנהיגי הישוב היו מוצאים את עצמם מאתי-די מרגיז וברית. עשרות ספרים נכתבו על התעללות המימסד הקובצי והממשלתי בעולים שזה מקרוב באו, על חלק מהעולים שהוכנסו לכור ההיתוך ושיגה את זהותו. יש להניח שחלק מהחטיפות והגניבות נעשו למען בצע כסף. אירית אסא, שכנתה באוניברסיטה הפתוחה קודם ברמיס חברה, אומרת כי בכל הספרות המקצועית בה עיינה לצורך זה לא נתקלה בשום מלה כתובה בנושא הילדים האבודים. לשאלה אם אכן היתה אפליה מטעם המימסד, היא אומרת שצריך לזכור שהיה מצב נתון, בו 500 אלף תושבים קלטו מיליון וחצי עולים חדשים. "אולי היתה התיחסות לא הוגנת, אבל צריך לזכור שאובייקטיבית, היה קשה".

עמוס לגויאל

לפני כשבועיים הופיע עמוס לגזיאל, צלם מחולון, בפני הוועדה השלישית לחקירת היעלמות של ילדי תימן והעיד בהתרגשות רבה על היעלמות אחותו, אסתר בת השנתיים. אסתר נעלמה מביח מרפא ברמת גן, לשם נלקחה יחד עם אחיה החולה בדיומטריה, כדי לוודא שלא נדבקה ממנו. בפני הוועדה הופיעה גם יונה חוברה מחולון, שבתה מאשה נלקחה ממנה בגיל שלושה וחצי חודשים. "שלוש ועדות חקירה, ועדיין אך אחד לא יודע מה קרה שם ומי נתן את ההוראה. לא ננוח ולא נשקוט עד שיחגלו הילדים החטופים", הם אומרים

פסק הלכה שיפלא את העם. פניתי לרב ברדע, הרב הספרדי הראשי של רמת גן, וביקשתי גם ממנו פסיקה. הרב ענה שמכיוון שהנושא בחקי-רה, חל עליו סוביודיצה, הוא מספר. למשפחה לגזיאל יש לפחות תמונה ותעודות שהיתה ילדה. ליונה חוברה, שבתה מאשה נלקחה ממנה בגיל חודשיים וחצי, אין אפילו תמונה. היא בתו של הרב הראשי האחרון של יהודי תימן ואחותו של הרב הראשי הספרדי של בני ברק. במשפחה, וגם לה עצמה, יש ילדים ונכדים בעלי עור כהיר ועיניים כחולות וירוקות. חוברה ילדה את בתה כמתנה ישראלית בעין. היא מספרת שהיתה במחנה אחות ישראל בצעירה, שהתלה-בה מהתינוקת היפהפיה, בהירת העור והשיער וכחולת העיניים, וביקשה שיפרא לה על שמה, מאשה. חוברה אומרת שבתמימתה הסכימה, כי ראתה שהאחות טיפלה בתינוקת במסירות והבי-אה לה בגדים.

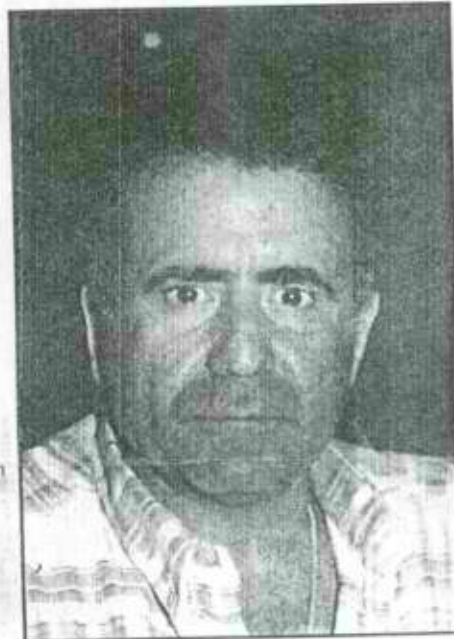
חוברה: "היא אמרה לי, אל תתני לאף אחד לגעת בה. לא הבנתי למה היא משתלפת עלי". כעבור שבועיים הגיעה חוברה ללוד עם התינוקת. מלוד העבירו אותה עם הילדה ועם ילדות אחרות לעין שמר, שם הופרדו התינוקות מהאמהות ונלקחו לבית התינוקות. הקשר של האחות מאשה להיעלמה של מאשה התינוקת אינו ברור, אך מאשה האחות היתה מגיעה לחפ-

ידע. הלכתי למשרד, שם אמרו לי: אנתנו לא מטפלים. חורתי לאחותי, והיא סיפרה לי שאמרו לה שקברו אותה. הלכתי וחורתי מהאוהל לחדר העולים, ושם מילאו את פיהם מים. כל השנים הנושא הזה הציק לי והטריד אותי, אבל לא דיברתי על זה עם אף אחד. כל אחד עם המחש-בות והחששות שלו לבד. זו טרגדיה שמעיקה עלי מאד מאד, כי היום יש לי טענות נגד עצמי. למה לא הפכתי שולחן? למה לא רבתי? למה לא היה לי יותר כוח לא להאמין? "מרוכב באנשים מאוד מאמינים, שעלו מתוך דחף ציוני. מי יעלה על רענו שיהודי ייקח לזה את הילדה הם יסבו שכחה מבלי לראות קבר, בלי תעודת פטירה. כשאני נזכר בזה, אני שואל את עצמי למה לא עשיתי מאומה. זה עדיין מלווה אותי בצורה קשה ביותר, כי אני הייתי היחיד במשפחה שדעתי את השפה, ואני שואל את עצמי מרוע לא עמדו בי בחושי, ומרוע עמדתי מנגד ולא נאכזתי כדי לגלות את האמת. ככל שהרבים מתגלים היום יותר, זה מציק לי יותר". לגזיאל: "מה שעשו לנו הציק כנראה למוש-הו מהממסד האשכנזי, ומאוהל עם עכברים ונח-שים שינו אותנו למערכת נתניה, ואחרי שניים או שלושה חודשים העבירו אותנו לחולון. שיפרו לנו את התנאים, ואני חשבתי שיש קשר". גם במשפחת לגזיאל שב עניין הבת הנעדרת והת-

שוכרו כמתים נחטפו מהוריהם בשיטתיות ונמסרו לאימוץ. מי שהיה הממונה על אגף עולי תימן בסוכנות, חיים צדוק, אמר כי גיורא יוספ-טל, שהיה הממונה עליו, הוא שנתן את ההוראה לקחת את התינוקות תימנים מהוריהם כמות צדוק הסביר את ההוראה כמגיפת שיתוק הילדים שפרצה במחנות בחדשים אוגוסט וספטמבר '49. חבב, שהיה חבר בוועדת מינקובסקי, העיד כי בשנים '48-'54 נערכו נתיחות שלאחד המוות בילדי תימן שנפטרו, ועל כן לא נמסרו הגופות להורים. לפי גירסתו, הילדים מתו ממחלות קשות, תת תזונה ומתלאת הדרך לארץ ישראל. אחת מהערה בפני הוועדה סיפרה שהילדים הובאו לבתי הילדים ולבתי העולים ללא רישום, לפעמים רק פתק עם שם הילד ושם האב, ולפע-מים גם זה לא. כן אמרה, כי היתה תמונה גדולה בין התינוקות, שחלקם היה נגוע בשחפת: "חד-שים רבים החוקנו בילדים שלא היה להם חורש, וייתכן שהורים לא ידעו איפה למצוא אותם. לי אישית מתו ילדים בידיים אחי שירדו מהמטוס ועברו את כל תלאת הדרך". אחיות אחרות טענו שחלק מהילדים ננטשו על ידי זרעיהם. מעדויות הזרים עולה כי אלה שעשו בלגן, הפכו שולחנות, ונכנסו בכוח לקחת את ילדיהם, הצליחו להחזיר לעצמם את ילדיהם, שהוכרו כנפטרם, בריאים ושלמים. אהרן רעסה, בנה של

יונה חוברה. תישקט ירוקת עיניים

עמוס לגזיאל. "שתדע שלא זרקו אותה"

מורטונה לגזיאל. שני התקפי לב

שת מולדת פעם בשבועיים, ועד היום יש לחוב-רה הרגשה שחטיפתה של בתה קשורה לזה והיתה מתוכננת. חוברה: "יום אחד הלכתי להניק את הילדה, ואומרים לי 'יש לה דלקת ריאות'. אמרתי 'אני לא רואה שהיא חולה, ומתו לי שני ילדים קטנים, כבר היה לי ניסיון. אמרו לי 'כאן זה לא תימן'. רצתי לקרוא לבעלי שיבוא ויראה אם הילדה חולה. עד שהגעתי בחורה, כבר לקוח את הילדה. כעבור שלושה ימים הודיעו ברמקול של המחנה שמאשה חוברה נפטרה". ממנהלת המחנה רדשו מבעלה של חוברה לחתום על אישור שהילדה מתה. הוא סירב ואמר שזוהי רוצה לקבור את הילדה. נאמר לו שהיל-דה כבר נקברה, אך סירבו להראות לו את מקום הקבורה בטענה שמדובר בקבר אחים. חוברה: "לא תתמו ולא ישכנו שכעה. הלכתי כל יום למשרד, ישבתי על המדרכה ובכיתי. ביום הרבי-עי הבינו שאני מתעקשת, או הביאו לי 'גופה'. אבל אל תפתחי", ביקשו ממני. אמרתי לעצמי, אולי זה ילד של מישור אחר. אולי זה חתול מת. פתחתי, וגיליתי שם חבילה של סמרטוטים. בכיתי וצרחתי 'מה אתם רוצים, לשגע אותי? או אמרו לי 'רצינו להרגיע אותך. לא ידענו שאת חכמה עד כדי כך'".

בנה של יונה, אמנון חבר, מצא את שמה במחשב של משרד הפנים, תוצא אותו מספר תעודת זהות. מאשה רשומה כמי שעזבה את הארץ ב-63. "הבריוז אותה מהארץ כשהייתה בת 14. היתה או התעוררות של כל הנושא",

עורר אחרי שהגיע צו גיוס על שמה לגזיאל שירת או בנח"ל, וההורים חיכו שיבוא לחופשה ויטבירו להם כמה רברים אמורים. "לך תגיד להם אחרי 16 שנים שהילדה חיה. אחרי צו הגיוס של אחותי הרברים התחילו להתבהר לי", הוא אמר. במסגרת חיפושיו אחרי האחות האבדת הגיע לגזיאל גם לארכיון של משרד הפנים. אמר אינה רשומה שם כנפטרת. האחות הנעדרת צויכה להיות היום כבת 45. יש לה בודאי בעל וילדים. אולי, כמו ילדים חטופים אחרים, אינה רוצה לדעת, אולי לא תרצה קשר עם משפחתה, אולי לא תרצה לפגוע בחוריה המאמצים. "מצד שני", אמר לגזיאל, "חשוב שהילדים האלה ייד-עו, וגם אחותי, שהיא לא נעלמה בגלל שלא רצינו אותה. לפני פטירתו של אבא שלי הבטח-תי לו שלא אשקוט ולא אנוח עד שאגלה את האמת".

לביא: "אחותי לקחה את זה מאד ללב. היא עברה התקף לב ושני אירועים מוחיים. עברו מאז הרבה מאוד שנים, וכל פעם שהנושא הזה עולה, זה ממש טרגדיה". לגזיאל: "כשעמדתי להינשא, קראה לי סבתו וביקשה ממני להתחתן עם אשה שצעירה ממני לפחות בשש שנים. היא הסכימה לי שבגלל שאחותי נעדרת, שחלילה לא יהיה מצב שאותה עם אחותי".

הוא מספר שפנה לרב לאו, אותו פגש בכנס של עולי רוסיה בבית יד לבנים, וביקש ממנו שיפסק פסק הלכה, לפיו כל מי שמחזיק ילד חטוף או יורע על ידו כזה, חייב להגיד לילד הזה שהוא מאומץ. "הרב אמר שאינו יכול לתת

דומה רעסה, עולה תימן, נעלם בבית העולים הרטה בראש העין בגיל תשעה חודשים. להוריו הודיעו על פטירתה. כעבור חודשיים וחודר הילד כי התברר שהיה משותק ברגלו האחת. "סוורה פטומה", אומרת יונה חוברה בחיוך מריר.

במשך השנים, כעקבות השעורוריה ולפי רדישת ההורים, נפתחו קברי ילדים בלתי מזוהים בכפר יונה, עתלית, ובבית הקברות שעל חוף הכרמל. התעלומה לא נפתרה. ילדי תימן, מסת-בר, אינם קבורים שם. היום שוקלת הוועדה את פתיחת הקברים פעם נוספת, כדי להסיר כל ספק אפשרי.

עמוס לגזיאל לא זוכר אך ומתי לקוח את אחותו, ששכבה מיטה לידו בבית המרפא. הוא היה בן שנתיים. "שכננו מיטה על ידי מיטה, אבל אני לא זוכר כלום. מיד אחרי שהיא נעלמה, אמרו לאבי 'אתה יכול לקחת אותה, היא כבר בריא, וחורנו לפרדסיה'".

רודו, משה לביא, שהיה באותה תקופה בן 16, הגיע לארץ עם עליית הנער לפני משפחת אחותו. הוריו נשארו בלוב, והוא שמר על קשר עם אחותו ומשפחתה. לביא: "הייתי במחנה עליית הנער בכרמל, ושם הודיע לי המרדכי 'הבת של אחותך חולה מאוד ואתה צריך ללכת'. כשהגעתי לשם שאלתי מה קורה, אמרו לי שמכית העולים הודיעו להם שנפטרה. שאלתי מתי היתה ההלוויה, אמרו לא היתה הלוויה. איפה הקבר? אמרו לא יודעים. גופה לא הראו להם. הלכתי לבית העולים בפרדסיה, זה היה כמו חדר חולים בצבא. ניסיתי לברר אבל אף אחד לא

משערת אמה. גם משפחת חוברה חיה עם הכאב והאובדן שנים רבות. הבן, אמנון, חיפש ומצא במחשב גם את שמה של האחות שבה תואם המשפחה כמעורבת בפרשה ושעל שמה נקראה הילדה, מאשה, ויצר קשר בינה ובין המשפחה. מאשה הסכימה לפגוש את משפחת חוברה, ו"הכינה שולחן כמו ליליל הסדר. היא קיבלה אותנו בנשיקות".

שאלת אותה על הילדה? "לא היה לי אומץ להגיד לה, והיא אמרה גם שזה לא היה בטיפולה. הרגשתי שאני מאשימה אותה, אבל לא היה לי אומץ לומר לה זאת. היא הראתה לנו אלבוס תמונות של הילדים שטיפלה בהם. כשהגענו לסוף האלבוס, אני רואה פתאום תמונה של ילדה באותו גיל של הילדה שלי. שאלתי מי זאת, והיא אומרת 'זאת בת אחותי, חטפה את האלבוס וברחה לחדר השני'. חוברה מספרת שכאותו ערב הסתובבה בבית המארחת ילדה כבת 12-13, אורחת מח"ל, שגראתה כאילו היא בתנת ובודקת אותם. הילדה לא דיברה עברית או אנגלית ועל כן לא יכול לתקשר איתה. בעלה של האחות, מספרת חוב-רה, צילם את כל המפגש במסרטה ויריאו, וחב-רה היתה בטוחה שזו נכדתה, בת כונה האבודה. חוברה: "ישכנו בחץ באוטו עוד שעה, ודיבר-נו אם להיכנס חזרה ולשאל על הילדה, ולא היה לנו אומץ". חוברה מספרת שגם לאמה לקוח תינוקת בת שלושה חודשים שעקבותיה נעלמו. לאמה דווקא כן הראו קבר, אבל כשפתחה את הקבר, התברר שהיה ריק".

ועדת החקירה הממלכתית
בעניין פרשת היעלמותם של ילדים
מבין עולי תימן בשנים 1948-1954

תיק מס' 275/96
ל' סיון תשנ"ו
17 ביוני 1996

לכבוד
גב' מאשה קפלן
רחוב הברוש 19
סביון 56516

גב' נכבדה,

הנדון: מתן עדות בפני הועדה

הנך מוזמנת בזה להופיע בפני ועדת החקירה למתן עדות בישיבת הועדה שתתקיים
ביום 4.7.96 שעה 11.30 בבית אגרון, רחוב הלל 37 ירושלים.

בברכה

ב/אליצור יצחק
מרכז הועדה